

lokalhistorie

Titanic 1912 og en lok

Denne hundre år gamle historien kom ørekynde på en fjøl ganske nylig under et besøk i biblioteket på sjømannskirken i Torrevieja i Spania. Der fantes en bok av Per Kristian Sebak med tittelen «Titanic - 31 norske skjebner», Genesis Forlag, Oslo 1998. Den kan anbefales.

I boken omtales bl.a. den eneste fra Sandefjord som omkom i Titanics forlis i 1912, Olaf Pedersen født i Bugården 15. mai 1883, gift i 1912 med Anna Marie Larsen Goli.

Undertegnede var sammen med mange andre blant dem som vokste opp i Goli i etterkrigstiden. De fleste av oss hadde nok aldri hørt om verken Olaf Pedersen eller Anna Marie Larsen. Men både Frank Christiansen, Helge Sørseth, Fred Elverhøy, Reidar Varpestuen, Ragnar Jacobsen og Tom Hartmann fikk etter hvert som alle andre, god kjennskap til Titanics verdenberømte forlis. Ingen av oss visste at sjømannen Olaf Pedersen kom tilbake til Goli den 5. februar 1912 etter å ha arbeidet 7 år i New York og Seattle. I Goli traff han igjen den to år eldre sydamen Anna Marie som han kjente fra før. Straks etter gifte de seg, kjøpte et lite småbruk og slo seg ned på Goli. Men Olaf som nettopp var blitt amerikansk statsborger, hadde ikke meget ro i kroppen selv som nygift. Bare to uker etter bryllupet hadde han bestemt seg. Han ville igjen dra over til USA og tjene rikelig med penger til sin fremtidige familie. Hans kone skulle så siden komme etter, slik som den gang var vanlig for mange. Ingen visste da at verken Anna eller Olaf noen gang skulle komme til USA.

Den første april 1912 reiser Olaf til Kristiania og kjøper billett for overfart fra Southampton til New York med «Titanic». Han betaler totalt 181 kroner for reisen fra Larvik til England og videre til New York. Derfra ville han dra vestover til sin gamle adresse og sitt arbeide som fisker og hvalfanger i Seattle.

I Per Kristian Sebaks svært interessante bok «Titanic - 31 norske skjebner» finnes alle opplysninger om Olafs videre skjebne. Sammen med 1500 andre pas-

Olaf Pedersen kjøpte sin Amerikabillett av Ferd. J. Elster i Kristiania.

BILDE FRA BOKEN

sasjerer finner han sin våte grav i Nord-Atlanteren etter skipets kollisjon med et isfjell. Tilbake i Goli sitter en ensom enke og hører nyheten om hennes manns forlis. Hun bor senere sammen med en bror i Goli, og i 1936 flytter hun til slektninger på Virik. I 1938 dør hun av kreft, 57 år gammel.

I etterkant av «Titanic»-forliset med store rettsaker både i England og USA, blir det reist store erstatningskrav, og det blir også holdt innsamlinger. Så sent som i 1928 ble Olaf Pedersens enke tildelt kr. 20 i erstatning fra et fond i New York. I 1917 ble Anna Marie i Goli tildelt 60 kroner fra en tidligere innsamling i Sjømannskirken i New York. Samme året kom den andre erstatningen fra rederiet White Star Line. Den lød på 486 kroner som ble oversendt Anna Marie. Men hovedutbetalingen etter sin mann fikk hun året før. Den lød på 1764 kroner.

Alt dette skjedde over fire år etter at hun ble enke i sitt forsiktede hjem i Goli. Allerede den 2. mai 1912 hadde hun håndskrevet bl.a. følgende til den norske regjeringens utenriksdepartement:

«Titanic» kaster loss i april 1912 med nygifte Olaf Pedersen om bord.

Jeg tillater meg herved i ærbødighet å henvende meg til det høye departement om bistand til å få noen støtte av de innsamlede midler i Amerika til de forulykkede. Min avdøde mann var amerikansk borger. Han hadde vært i Amerika i 7 år. Han kom tilbake til Norge den 5. februar og reiste til USA igjen den 5. april. Under hans siste opphold ble vi gifte. Han opplyste før han reiste at han nylig var blitt amerikansk borger, men disse papirer kan jeg nå

ikke skaffe til veie da de ble borte i forliset. Jeg kan videre opplyse at jeg er aldeles ubemidlet. Hvis jeg kunne få noen pengestøtte ville det være en trøst i min store sorg.

Som oversikten viser ble enken i ettertid tilgodesett med i alt 2330 kroner som erstatning for sin mann som gikk ned med «Titanic» for hundre år siden i disse dager.

Tekst: Harald Fevang i samarbeid med forfatteren Per Kristian Sebak

FØR OG NÅ

al historie

BILDE FRA BOKEN

Olaf og Anna Pedersen i slutten av mars 1912.

BILDE FRA BOKEN

Parti fra Goli
i 2012. Det var her omkring dagens potetjorder at Olaf Pedersen fant sin hustru Anna og giftet seg med henne bare få uker før han forliste med «Titanic».
FOTO: BJØRN MARUM OLSEN

Småbutikker

«Firkløver» frukt og tobakk var en liten butikk beliggende i «Rukla» i Prinsensgate som vises på bildet fra oktober 1963. Adressen var trolig Prinsensgate 26 eller 28, og bygningene ble revet rundt 1969-70. «Firkløver» lå tvers over gaten for Nicolaysens kolonialforretning som lå på det nordre hjørnet av Prinsensgate og Landstadsgate. Det som kjennetegnet nesten alle slike småforretninger var et sant fargeflor av reklamer på utsiden. Alle visste hva Frisco og Blue Master sto for. Reklamene viste ofte at det var de kjekke og friske folkene som røkte slike sigaretter. For oss mindre var fristelsene store når vi gikk eller syklet forbi. Og alle visste jo hvor Stang-hjørnet var. Der, og her på bildet, bugnet det av alt som kos-

tet penger og smakte godt!

Selv lot jeg meg friste av et kilo druer til seks kroner fra en slik forretning i byen, slik at det bare var så vidt jeg klarte å holde meg opp Dølebakken og til Jahreporten. Der måtte jeg inn i skogen bak et stort tre i oppkjørselen til Anders Jahre for å lette på trykket!

Da det ikke lenger er mulig å få tatt et nå-bilde på grunn av at Sandefjordsveien går tvers over stedet bildet er tatt har vi denne gangen satt inn et bilde tatt i mai 1971 av Roar Tollnes tatt etter rivingen. Kun grunnmuren er tilbake.

Tekst: Harald Fevang
Foto før: Politiarkivet

Foto fra 1971: Roar Tollnes

Ottos barndomsminne

Otto Aubert ble som 4-5-åring stadig sendt til Apoteket Hvalen for å hente den månedlige spritkvoten til mormor, tannlege Gudrun Hem Asheim i Virikveien 17. Da han i voksen alder for mange år siden parkerte utenfor

Gammelt skilt «Natkløkke tryk på knappen». FOTO: OTTO AUBERT

gamle Hvalen i Storgt., satt skiltet fremdeles på veggen, og Otto fikk straks barndommen på netthinnen. Da var huset solgt til et forsikringsselskap og sto til nedfalls. Otto ringte selskapet, og traff omsider riktig person. Skiltet er ditt, sa mannen, og nå pryder det stueveggen hjemme hos Otto. Henrik Sandberg tidfestet i sin tid skiltets opprinnelse til 1891.

Tekst: Sven Erik Lund

MS Ross Point (1971)

Bygget som italiensk motorskip VITTORIO VALLETTA ved verkstedet Italcantieri S. p. A., Monfalcone, Italia som bygg nr. 1912, for italienske eiere. Skipet var oppkalt etter en italiensk industrimann som var president i Fiat konsernet fra 1946 til 1966. Hun var et kombinert bulk- og tankskip, også betegnet som OBO, og var på 99.292 tdw. Hun fikk en italiensk fremdriftsmaskin av type FIAT på 23.000 bhk ved 123 omdreininger pr minutt. Hun var ellers utstyrt med to dobbeltrykkskjeler til dampproduksjon. Hun hadde 9 lasterom/tanker, og var utstyrt med to lastoljepumper for oljelast. I 1971 innkjøpt av K/S Norfold A/S Co (Hvalfanger A/S Rosshavet), Sandefjord og omdøpt «Ross Point». I 1977 videre solgt og omdøpt «Hastings». Omdøpes «Astakos» i 1981. Rundt 1984 får hun tilbake navnet «Hastings». Samme år eller året etter blir hun igjen solgt, og får navnet «Atlantic Lion», og deretter solgt til tyrkiske huggere. Sandefjordinger som har vært om bord er bl.a. kapteinene Oscar Fiksdal og Anton Hansen, overstyrmenn Arne Moe og Stian Stiansen, telegrafist Leif Bentzen og Leif Lindstrøm, stuert Roar Bergan og kokkeaspirant Georg Thorsen

Tekst: Ragnar Iversen (www.skipshistorie.net)

Bilde: Privat samling

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gard

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senter info-gruppe:
Sideansvarlig Harald Fevang, bildeansvarlig Bjørn Marum Olsen. Medarbeidere: Sven Erik Lund, Ragnar Iversen, Bjørn Hoelseth, Dag I. Børresen, Gro Midttun, Svein Olav Løberg, Roger Davidsen. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 - sv-er-lu@online.no